

2017

„Tak čau.“ Zabouchnul za sebou dveře.

Je zvláštní, jak něco, do čeho vkládáte léta tolik energie, nadějí, peněz, make-upu a čistejch prostěradel, může skončit tak jednoduše a banálně, přesto velmi symbolicky. Prostě zavřel dveře a tím jsme skončili.

Bylo to do smrti a absolutní a byli jsme si nejbliž, a na jednou jsme si řekli, že končíme, a z nejbližších lidí jsou lidi, co když se potkaj náhodou v baru, budou radši upřeně koukat na dno svý sklenice a hledat únikovej východ. Čau, znal jsi všechny moje nejintimnější tajemství, když jsem měla pupínek, na kterej jsem si nedohlídla ani nedošáhla, tak tys na něj dohlídnul a došáhnul. Víš, proč jsem brečela, slyšels mě vydávat i jiný zvuky, ty naše zachumlaný víkendy, kdy byl svět strašně daleko od nás a mně bylo jasný, že takhle to bude na furt. Furt skončilo. Odkliknem si na Facebooku, že už nejsme spolu, odpovíme na pár dotazů typu „Jaktooooo?“ a olajkujeme pár reakcí typu „Hlavu vzhůru, život nekončí“. Aha, díky za informaci. Připadala jsem si, jak kdybych vypnula napínavej film v půlce bez vidiny toho, že se dozvím, jak dopadne.

„A bylo to opravdu nevyhnutelný?“ ptala se mě máma zklamaným hlasem po telefonu.

No jistě, jak jinak, nebudeme řešit, že tvoje dcera je nešťastná a smutná a sama, budeme řešit, že zklamala, nenaplnila další očekávání a projekt vnuče se zas odkládá na neurčito.

„Jsi akorát hrozně náročná. Nikdy to není úplně ideální,“ začala mi máma citovat fráze z knihy *Rozchodová klišé, 1. část*.

Z nově nabytý svobody jsem byla zmatená. Za ty roky žití ve vztahu jsem si přeprogramovala mozek, určitý věci pro mě prostě byly tabu, nezáleželo mi tolik na tom, jak vypadám, když jdu večer s kamarádkama ven, protože na rozdíl od nich jsem nepovažovala každého náhodného kolemjdoucího za potenciálního otce svých dětí. Závíděla jsem sama sobě ten klid, to, že nemusím denně panikařit, že zůstanu sama obklopená kočkami, který mi ožerou obličej, až umřu, poté co uklouznu po rozlitém tuzemáku.

Ano, moje představa, jak vypadá život holky, která nikoho nemá, je velmi romantická. Na jednu stranu samozřejmě společně s celým ženským pokolením zastávám názor, že „chlapi jsou idioti“, na stranu druhou, život bez nich je pro mě děsivější představa než večer strávenej ve společnosti člověka, co se předevcírem stal veganem.

Lenka položila telefon. „Tak ona se s ním rozešla, to snad není možný.“ Kroutila usilovně hlavou, asi aby zahнала slzy, které se jí draly do očí.

„Prosím tě, co šlíš, seš normální? Ty brečíš?“ Ivana reakce jeho ženy tak udivila, že dokonce odložil mobilní telefon, na kterém zrovna zkoumal výsledky zápasů v play-off.

„Nebrečím!“ vzlykla Lenka a odešla do ložnice, kde si nahlas pustila rádio.

Ivan jen pohodil hlavou, ale nebylo v tom opovržení, spíš shovívavost, ví, že jeho ženě záleží na štěstí jejich dcery Terezy snad víc než Tereze samotné. A je v tom samozřejmě taky zklamání, že zase bude muset kamarádkám příště na kafi říct, že u nich se žádná svatba ani miminko nekonají. Všechny okolo mě už vdávaly dceru! Jako by ji slyšel. Pro Ivana je ale tohle nepodstatné, on má Terezu prostě rád bez jakýchkoliv podmínek, je to jeho jediná holčička, princezna, štve ho, ale umí si ho omotat okolo prstu. Víc než Lenka. To ale Lenka nesmí vědět, i když to asi nejspíš ví.

Rozchod s Jakubem mě potkal ve chvíli, kdy jsem se snažila co nejvíc soustředit na psaní svojí doktorandský práce. Studium historie mě sice vždycky lákalo, ale kdyby mi někdo před pár lety řekl, že se do toho obuju tak moc, nevěřila bych mu. Jenže postupem let jsem se přistihla, že hrabat se v osudech cizích lidí mě baví víc než řešit ten svůj. Nejvíc mě přitahovali takzvaní nepoznaní hrdinové. Ne ti, co se o nich dneska děti učí v dějepise, spíš ti, co obětovali život, ať už doslova, nebo obrazně, pro svoji rodinu a zůstávají už jen ve vzpomínkách tý rodiny a mnohdy vlastně ještě úplně zkreseně. Dojímá mě fakt, že dotyčný člověk to tehdy udělal prostě proto, že mu jeho morálka a svědomí nedávaly jinou možnost. Bylo to

rozhodnutí vynucený momentální situací, nic majestátního, nic, co by dával na odiv, hrdinskej čin se z takové věci stal až po řadě let a řadě dalších nezbytných událostí. V ten moment u toho nehrála dramatická hudba, nedělo se to ve slow motion, on nedostal žádný ocenění, nebylo to velkolepý, jen pokus, jak zajistit přežití sebe a svých blízkých. Tahle kauzalita mě vždycky fascinovala. Ta relativita našich činů, to, jak jedno rozhodnutí před šedesáti lety může ovlivnit osudy potomků dotčného do desátého kolene.

Asi proto mě historie a její studium tak moc baví. Momentálně to bohužel zastihuje fascinace vlastním osudem – taky za pár desítek let bude nějaká holka sedět, hrabat se v mejch SMS zprávách a hodnotit, jak moc ovlivnilo můj život, že jsme se s Jakubem rozešli? Směšná představa. Milá vědkyně, jestli tohle čteš, tak věz, že jsme se rozešli, protože on už mě nemiloval. Po sedmi letech za mnou prostě přišel a řekl mi: „Láska vyprchala, promiň.“ Stručně, jasně, jak z příručky pro efektivní marketingovou komunikaci. A tak jsme brečeli a pili vodku několik dní, protože když s někým strávíte třetinu života, tak prostě musíte pít vodku, když od sebe odcházíte. Po těch probdělých nocích, kdy jsem si namlouvala, že vodka z člověka není cítit, jsem měla schůzky s vedoucím svojí práce, pořád se mě ptal, jestli nejsem nemocná. Sám seš nemocnej, říkala jsem si v duchu a s úsměvem odpovídala: „Ne, jen trochu unavená, byla jsem včera zase dlouho v knihovně.“

Moje téma se jmenovalo *Marie Valentová*. Pro devadesát devět procent lidí naprosto neznámá ženská, ale

třeba já bych nebyla na světě, nebejt jí. Její čin výrazně ovlivnil osud naší rodiny, a tak jsem se o tom rozhodla podat svědectví. Mám k dispozici deník, ve kterém popisuje svůj dvojitý život vzorný socialistický úřednice a zároveň aktivní členky třetího odboje. Pár let vychovávala sama svou dceru a pak se v rámci krytí provdala za člena partaje, vlastně doteď není jasný, jestli on o její tajný misi věděl. Při psaní práce ovšem nemůžu vycházet jen z jednoho zdroje, její deník je sice fascinující čtení, ale takhle jednostranný pohled je mi k ničemu. Snažím se už půl roku dopátrat dalších pramenů, jde to pomalu, potomci Mariiných spolupracovníků a blízkých nejsou zrovna příjemní a komunikativní lidi, což mi práci dost ztěžuje. Ale z té ženský se pro mě stala tak trochu posedlost, občas se mi o ní zdá, o tom, jak asi prožívala svoje dny, v tom snu jsem vždycky v její kůži a koukám se na svět jejíma očima. Hrabe mi? Dost možná. Ale zrovna teď mi docela vyhovuje takovej únik do hlavy někoho, kdo řešil diametrálně odlišný problémy než já, třeba jak se nenechat umučit v komunistickým lágru. To je asi o něco horší než jak si neprohlížet Instagram vašeho ex víc než pětkrát denně.

1952

Probudila jsem se v posteli z podivného snu, vlastně to bylo spíš leknutí než klasické probuzení, na konci toho snu byl šílený náraz, snad v autě, ale takové auto jsem předtím nikdy v životě neviděla. Trhla jsem sebou tak prudce, že jsem rukou shodila lampičku z nočního stolku. Ve vedlejším pokoji se ozval dětský pláč. Vykulhala jsem z pokoje, snažíc si nazout obě pantofle zároveň, což se mi až do pokojíku nepodařilo. Tam se v dřevěné postýlce o pozornost hlásila moje dcerka.

„Milinko, copak je? Neplač, ty ses lekla, vid'?" Beru ji do náruče a mimoděk čichám k jejím vlasům, ta vůně mi nikdy nezevšední, voní jako vesmír, to je samozřejmě hloupost, ale jiné přirovnání mě nenapadá. Beru ji do kuchyně a posazuji do sedačky, kterou pro ni vyrobil děda, tedy můj táta, v obchodě bych takovou horkotěžko sháněla.

Když jsem se jí pokoušela rozmačkat v misce vařenou mrkev, zazvonil zvonek. To je divné, vždyť je sobota, pošták nechodí, sousedka obvykle vyspává přinejmenším do desíti. Mimoděk jsem v rychlosti přelétla očima celý byt a zkontrolovala, jestli se někde nepovalují nějaké papíry,

sešity, cokoliv, co by mohlo vzbudit nějakou pozornost. Nakoukla jsem kukátkem do chodby. Za dveřmi stál mladý muž, vysoký tak akorát, měl výrazné rysy, černé vlasy mu koukaly zpod klobouku, na sobě měl kabát, ačkoliv počasí na něj nebylo, v ruce černý deštník, i když nepršelo, lehce se usmíval, nejen ústy, ale i očima.

Potkat ho za nějakých normálních okolností, řeknu si, že je sympatický. Ale teď jsem měla strach. Když na vás zvoní v sobotu v devět ráno cizí muž, existuje prakticky jen jedna možnost proč – je to estébák a jde se nepříjemně vyptávat, nebo něco horšího. Nervózně jsem si prohrábla vlasy, přilepily se na mou zpocenou dlaň. Potlačila jsem myšlenku, která mi asi na vteřinu bleskla hlavou: neotevřít mu, popadnout Milinku a vyskočit oknem ven, z prvního patra bych si přinejhorším zlomila nohy.

Snažila jsem se nenechat ovládnout návalem paniky, kdy mě napadaly podobné šílenosti. Zhluboka jsem se nadechla a nasadila jsem ten nejupřímnější falešný úsměv, kterého jsem byla schopna. Dveře jsem otevřela možná až moc prudce a zuby zatnula možná až moc pevně. „Dobrý den, co si přejete?“ vyhrkla jsem na cizince překotně.

Usmál se. Ne úlisně. Ne falešně. Ne slizce. Zmátlo mě to. Mezi předními zuby měl malou mezírku, připadalo mi to roztomilé. Sundal si z hlavy klobouk a lehce se uklonil. „Dobrý den, paní Valentová.“ Měl příjemný hlas, hlubší, bez výrazného přízvuku. Touto rychlou analýzou jsem sama sebe pobavila, pak kdo je tady agent, že?

„Jak vám mohu pomoci?“ Držela jsem vši silou nervy na uzdě, ale cítila jsem, jak mi po zádech stéká čůrek

potu. Milinka v pozadí pofňukávala, rychle jsem se ohlédla, mlátila lžičkou do misky a mrkev litala po celé kuchyni. Ještě že tu nemáme na příděl. Uf, hlavně klid.

„Nezlobte se, že vás ruším takhle o víkendu ráno,“ pokračoval a kývl s úsměvem na Milinku.

O co mu jde?!

„Nic se neděje, zrovna snídáme,“ opět jsem se usmála. Musí na mně vidět, že se třesu, že jsem neklidná, poklepávám prstem do dveří, slyší to, určitě to slyší.

„Posílá mě za vámi Fráňa.“

Na krátkou chvíli jsem přestala dýchat a veškeré napětí v mém těle se pomalinku začalo rozpouštět. „Fráňa?“ usmála jsem se na něj široce a tentokrát upřímně. Spadl mi obří kámen ze srdce, ta rána byla slyšet až do horního patra. „Tak pojdte dál.“ Pokynula jsem směrem do bytu a on prošel okolo mě. Z jeho vůně se mi trochu zamotala hlava.